

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.002.01.2023

Pani
Barbara Hawrył
Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony
Roślin i Nasiennictwa w Koszalinie

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin
i Nasiennictwa w Koszalinie
ul. Partyzantów 7-9, 75-411 Koszalin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/070 Wprowadzanie do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Koszalinie ¹ , ul. Partyzantów 7-9, 75-411 Koszalin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Hawrył, Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Koszalinie ² , od 6 czerwca 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość i rzetelność realizacji zadań związanych z wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin.
Okres objęty kontrolą	Od 1 lipca 2020 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce ³ , z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z działaniami prowadzonymi w tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Krzysztof Szczepaniak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/9/2023 z 5 stycznia 2023 r. (akta kontroli str.1-2)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wojewódzka Inspektorat zapewniła przygotowanie WIORiN do realizacji nowego zadania związanego z nadzorem nad wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Struktura organizacyjna WIORiN została dostosowana do nowych zadań. Dział Ochrony Roślin i Techniki⁶ przekształcony został w Dział Ochrony Roślin i Nawozów⁷, w którym utworzono stanowisko pracy do spraw nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin. Pracownikom tego Działu oraz oddziałów terenowych WIORiN powierzono pisemnie zadania w tym zakresie. Pracownicy uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa⁸, a następnie przeszkoleni pracownicy szkolili kolejnych w systemie kaskadowym. W latach 2021-2022 zrealizowano zaplanowaną, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Roślin

¹ Dalej: WIORiN lub Wojewódzki Inspektorat.

² Dalej: Wojewódzki Inspektor.

³ 10 marca 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: DORIT.

⁷ Dalej: DIORIN.

⁸ Dalej: GIORiN.

i Nasiennictwa⁹ liczbę kontroli i poboru próbek nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Reagowano na sygnały o potencjalnych nieprawidłowościach, podejmując pozaplanowe kontrole interwencyjne. Kontrole prowadzone były zgodnie z kompetencjami określonymi w art. 30 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu¹⁰ oraz w sposób określony w art. 21 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa¹¹, a także zgodnie z ustalonymi przez Głównego Inspektora procedurami wewnętrznymi. Podczas kontroli sprawdzano wymagania jakościowe pobranych próbek nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, lecz na 12 próbek, w 11 przypadkach (91,7%) nie zbadano poziomu dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń. W jednym przypadku na skutek niewłaściwej kwalifikacji nawozu wapniowego, nie przeprowadzono badań poziomu magnezu w pobranej próbce.

Decyzje administracyjne zakazujące wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin wydawano prawidłowo, w oparciu o jednoznaczne kryteria. Nie podjęto jednak niezwłocznie działań w celu sprawdzenia, czy decyzje te, podlegające natychmiastowej wykonalności, zostały zrealizowane. Stwierdzona zwłoka w wydaniu jednej decyzji administracyjnej nie miała negatywnego wpływu na kontrolowaną działalność.

Prawidłowo ustalona została wysokość opłat za przeprowadzenie przez WIORIN czynności kontrolnych i przeprowadzenie badań oraz prawidłowo naliczona została opłata sankcyjna. Ukarano lub podjęto działania w celu ukarania osób odpowiedzialnych za stwierdzone nieprawidłowości.

III. Opis stanu faktycznego

OBSZAR

Prawidłowość i rzetelność realizacji zadań związanych z wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin

Opis stanu faktycznego

1. W planach działalności WIORiN na lata 2020-2022 zaplanowano realizację zadania *Rozwój produkcji roślinnej i ochrona roślin uprawnych* i dwóch podzadań: *Ochrona roślin i nasiennictwo* oraz *Rośliny genetycznie zmodyfikowane*, dla których określono trzy działania: 1) *Nadzór nad wytwarzaniem, oceną i obrotem materiałem siewnym*; 2) *Nadzór nad zdrowiem roślin, obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin*; 3) *Nadzór i kontrola nad stosowaniem materiału siewnego oraz kontrola zamierzonego uwolnienia gmo do środowiska*. Zdefiniowano następujące cele dla poszczególnych zadań i podzadań: 1) *Zapewnienie bezpieczeństwa fitosanitarnego, prawidłowości obrotu i stosowania środków ochrony roślin oraz wysokiej jakości materiału siewnego*; 2) *Zapewnienie wysokiej jakości materiału siewnego*; 3) *Zapewnienie bezpieczeństwa fitosanitarnego oraz prawidłowego stosowania środków ochrony roślin*; 4) *Zapewnienie warunków do prowadzenia produkcji rolnej zgodnej z zasadami dobrej kultury rolnej*.

W planach działalności WIORiN na lata 2020-2022 nie określono odrębnie celów i zadań dotyczących nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin.

(akta kontroli str. 108-114, 214-241)

Wojewódzka Inspektor wyjaśniła, że: *cele i zadania definiowane są przez Katalog funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych będących załącznikiem*

⁹ Dalej: Główny Inspektor.

¹⁰ Dz.U. z 2021 r., poz. 76, ze zm.; dalej: ustawa o nawozach i nawożeniu.

¹¹ Dz.U. z 2023 r., poz. 288 ze zm.; dalej: ustawa o PIORiN.

do ustawy budżetowej w części dotyczącej kodu klasyfikacji 21.1.3 – Ochrona roślin i nasiennictwo. Zgodnie z tym katalogiem określone są cele i mierniki, których zestawienie stanowi załącznik do Zarządzenia Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie planu dochodów i wydatków budżetu na dany rok, jako plan wydatków budżetu środków krajowych i europejskich budżetu Wojewody Zachodniopomorskiego.

W latach 2020-2022 zarówno Katalog funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych jak i plan wydatków budżetu środków krajowych i europejskich budżetu Wojewody Zachodniopomorskiego nie posiadał wyodrębnionego celu i zadania w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin. W związku z tym oraz w związku z brakiem wyodrębnionego planu wydatków budżetu na ten cel, cele i zadania w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin zostały dołączone do celów i zadań realizowanych z zakresu nadzoru nad stosowaniem środków ochrony roślin. Zadania z zakresu nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin realizowano zgodnie z wytycznymi otrzymanymi z GIORIN, które określały dla każdego roku: minimalną ilość podmiotów objętych kontrolą; minimalną liczbę próbek do pobrania; harmonogram pobierania próbek nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin.

W układzie zadaniowym dane przedstawiono w miernikach: stosunek liczby ocen i kontroli do liczby podmiotów podlegających kontroli; stosunek liczby stwierdzonych nieprawidłowości do liczby przeprowadzonych kontroli.

(akta kontroli str. 433-438)

Struktura organizacyjna WIORiN została przystosowana do realizacji zadań w zakresie sprawowania nadzoru na wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Zarządzeniem z 18 maja 2021 r.¹² przekształcono dotychczasowy Dział DORIT w DORIN. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności DORIN, oddziałów terenowych oraz pracowników został określony w formie pisemnej. DORIN powierzono w Regulaminie organizacyjnym zadania dotyczące prowadzenia nadzoru nad kontrolami wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin oraz nadzoru i koordynacji poboru próbek do badań laboratoryjnych w powyższym zakresie. Do zadań oddziałów WIORiN należało prowadzenie kontroli wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin oraz pobieranie próbek w tym zakresie do badań laboratoryjnych. W przekształconym dziale DORIN utworzono stanowisko pracy do spraw nadzoru nad realizacją powyższych zadań. Zadania dotyczące prowadzenia nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin były powierzone w zakresach czynności: w 2020 r. 40 pracownikom WIORiN, tj. 31% zatrudnionych; w 2021 r. 44 pracownikom, tj. 35,2%; w 2022 r. 47 pracownikom, tj. 45,6% oraz w 2023 r. 43 pracownikom, tj. 42,6%.

(akta kontroli str. 9-80)

W sprawie przyczyn wprowadzenia zmian organizacyjnych w maju 2021 r. Wojewódzka Inspektor wyjaśniła, że ustawą o PIORIN wprowadzono szereg zmian w obszarze działania WIORIN w Koszalinie, największa dotyczyła odłączenia się Laboratorium Wojewódzkiego z zasobów WIORiN, a następnie jego dołączenie do Centralnego Laboratorium GIORIN w Warszawie. Z uwagi na wielkość

¹² Regulamin organizacyjny WIORiN w Koszalinie wprowadzony zarządzeniem Wojewódzkiego Inspektora nr 14/2021 Ochrony Roślin i Nasiennictwa, dalej: Regulamin organizacyjny.

przedsięwzięcia dot. odłączenia Laboratorium od WIORiN-ów w całej Polsce, działania te opóźniły się aż do 1 stycznia 2021 r. Zmiana Regulaminu organizacyjnego nakładała na WIORiN obowiązek zastosowania przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹³ z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie szczegółowej organizacji PIORIN oraz legitymacji służbowej pracowników tej inspekcji oraz konsultacji z GIORIN¹⁴. Rozporządzenie MRiRW wprowadzono dopiero od 1 stycznia 2021 r., a prace nad tymi przepisami były przekazywane wcześniej m.in. na naradach wojewódzkich inspektorów. Cały proces powstania Regulaminu organizacyjnego oraz statutu WIORIN, aż do jego wejścia w życie trwał ponad pół roku, tj.: 18 lutego 2021 r. WIORiN przekazał Wojewodzie Zachodniopomorskiemu projekt Regulaminu organizacyjnego, a 7 kwietnia 2021 r projekt statutu, uzgodniony z Głównym Inspektorem. Statut został zatwierdzony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego zarządzeniem nr 111/2021 z 14 maja 2021 r., a 18 maja 2021 r., zarządzeniem nr 14/2021, został ustalony przez Wojewódzkiego Inspektora Regulamin organizacyjny, który został zatwierdzony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego 18 sierpnia 2021 r., zarządzeniem nr 206/2021.

(akta kontroli str. 1057-1067)

W kontrolowanym okresie (w latach 2020-2022) przeprowadzono 27 naborów na stanowiska pracy w zakresie bezpieczeństwa fitosanitarnego oraz prawidłowego stosowania środków ochrony roślin, w tym dwa na stanowiska w DORIN związane z nadzorem nad prowadzonymi kontrolami oraz pięć na stanowiska inspektorów w oddziałach WIORIN, którzy mieli m.in. przeprowadzać kontrole wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin oraz pobierać próby do badań laboratoryjnych. W wyniku tych naborów zatrudniono siedmiu nowych pracowników, sześciu na stanowiskach inspektorów w oddziałach oraz jedną osobę w DORIN¹⁵.

(akta kontroli str. 81-84)

Sposób prowadzenia przez WIORIN kontroli wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, określony został procedurą¹⁶ wprowadzoną przez Głównego Inspektora. Kolejną procedurą¹⁷ Główny Inspektor określił sposób pobierania próbek do badań laboratoryjnych.

(akta kontroli str. 266-348)

Zgodnie z procedurą realizacji kontroli zarządczej¹⁸ w WIORiN w latach 2020–2022 zidentyfikowano ryzyka w odniesieniu do celów określonych w układzie budżetu zadaniowego, w którym zagadnienia nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, zostały dołączone do realizowanych zadań z zakresu nadzoru nad stosowaniem środków ochrony roślin w ramach celu dotyczącego zapewnienia bezpieczeństwa fitosanitarnego oraz prawidłowego stosowania środków ochrony roślin. W kontrolowanym okresie nie zidentyfikowano ryzyk dotyczących nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu

¹³ Dalej: MRiRW.

¹⁴ Dz. U. poz. 2404, dalej: rozporządzenie MRiRW.

¹⁵ Osobom tym powierzono obowiązki m.in. w zakresie nadzorowania i kontroli wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, w tym przeprowadzanie kontroli oraz pobieranie próbek nawozowych i środków wspomagających uprawę roślin.

¹⁶ Zarządzenie nr 15/2020 Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa z 17 listopada 2020 r. w sprawie wprowadzenia procedury kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin, dalej: Procedura kontroli.

¹⁷ Zarządzenie nr 12/2021 Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa z 29 kwietnia 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedury pobierania próbek nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin, dalej: Procedura pobierania próbek.

¹⁸ Zarządzenie nr 9/2018 Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa z 20 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia procedury realizacji kontroli zarządczej w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Koszalinie.

nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin. Wojewódzka inspektor wyjaśniła: (...) *Analiza ryzyka została przeprowadzona na podstawie rejestru ryzyka dla celów i zadań z zakresu nadzoru nad stosowaniem środków ochrony roślin.*

(akta kontroli str. 85-107, 138-141, 433-438)

Analiza ryzyka prowadzona była w WIORIN w odniesieniu do zadań określonych w planach pracy. Zidentyfikowane ryzyka dotyczyły absencji pracowników, fluktuacji kadr, problemów technicznych dotyczących sprzętu komputerowego i oprogramowania oraz zwiększenia liczby zadań zleconych przez GIORiN, a nieujętych podczas planowania budżetowego. Identyfikowane ryzyka nie obejmowały odrębnie zagadnień związanych z wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, w tym w odniesieniu do podmiotów wytwarzających środki wspomagające uprawę roślin z komunalnych osadów ściekowych oraz określenia częstotliwości ich kontroli. Planowane działania w celu reakcji na ryzyko miały polegać: w przypadku absencji pracowników i fluktuacji kadr na reorganizacji pracy, zgłaszaniu potrzeb dotyczących naboru nowych pracowników oraz potrzeb szkoleniowych; w przypadku problemów technicznych na dbałości o zabezpieczenie sprzętu, bezzwłocznym zgłaszaniu problemów i awarii Kierownikowi Działu Administracyjnego; w przypadku zwiększenia liczby zadań zleconych przez GIORiN na reorganizacji pracy.

(akta kontroli str. 138-141)

Z uwagi na liczbę i zakres prowadzonych kontroli wprowadzana do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin, Wojewódzka Inspektor nie zidentyfikowała zagrożenia niewykonania tego nowego zadania, pomimo niezwiększenia środków finansowych dla WIORIN na ten cel. W sprawie działań podejmowanych w celu niedopuszczenia do osłabienia nadzoru realizowanego w ramach dotychczasowych kompetencji oraz zapewnienia należytej realizacji nowych zadań nałożonych na WIORIN Wojewódzka Inspektor wyjaśniła, że pracownicy uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez GIORiN. Przeszkoleni pracownicy szkolili innych w kaskadowym systemie szkolenia. WIORiN otrzymał Procedurę kontroli, która szczegółowo określa sposób postępowania oraz uzyskiwał również bieżące wsparcie kadry GIORiN.

(akta kontroli str. 433-438)

Według oświadczeń o stanie kontroli zarządczej Wojewódzkiej Inspektor za 2020 r., 2021 r. i 2022 r., w jednostce w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza. W oświadczeniu za 2021 r. Wojewódzka Inspektor poinformowała o podjętych działaniach w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, które dotyczyły przekształcenia DORIT w DORIN, podyktowanych poszerzeniem zakresu zadań o nadzór nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin. W związku z niewystarczającym nadzorem i brakiem realizacji zadań z zakresu DORIN i brakiem nadzoru, podjęto decyzję o zmianie pracownika na stanowisku kierownika tego działu od 4 października 2021 r.

(akta kontroli str. 206-209, 263)

W planach wydatków budżetu WIORiN na 2020 r., 2021 r. i 2022 r. ujęto wydatki w łącznych kwotach, odpowiednio: 11 577 tys. zł, 9 136 tys. zł i 10 603 tys. zł. Na realizację podzadania *Ochrona roślin i nasiennictwo* zaplanowano odpowiednio: 11 487 tys. zł, 9 046 tys. zł i 10 503 tys. zł oraz na podzadanie *Rośliny genetycznie zmodyfikowane*: 90 tys. zł, 90 tys. zł i 100 tys. zł. Działalność w zakresie sprawowania nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin realizowana była w latach 2021-2022 w ramach działania *Nadzór nad zdrowiem*

roślin, obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin, na który zaplanowano w 2021 r. 5 970 tys. zł i w 2022 r. 7 142 tys. zł. Planowanym celem w ramach tego działania było *Zapewnienie bezpieczeństwa fitosanitarnego oraz prawidłowego stosowania środków ochrony roślin*. Przyjęto dwa mierniki: stosunek liczby kontroli do liczby podmiotów podlegających kontroli (szt./szt.) o wartości bazowej odpowiednio: 37921/48056 i 33979/48056 oraz stosunek liczby stwierdzonych nieprawidłowości do liczby przeprowadzonych kontroli (szt./szt.) o wartości bazowej odpowiednio: 390/37921 i 246/33979. Docelowo zaplanowano osiągnięcie mierników w wartościach odpowiednio: 6900/29900 i 6300/29900 dla pierwszego miernika oraz 70/6900 i 80/6300 dla drugiego miernika.

(akta kontroli str. 216-241)

W materiałach planistycznych nie wyodrębniano środków przewidzianych na nadzór nad wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Wojewódzka Inspektor wyjaśniła: *WIORiN otrzymuje limit wydatków będący podstawą planowania oraz szczegółowe wytyczne w zakresie sporządzenia planu budżetu. Plan ten opracowywany jest również w zakresie realizacji celów i zadań, co odbywa się zgodnie z Katalogiem funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych, będących załącznikiem do ustawy budżetowej w części dotyczącej kodu klasyfikacji 21.1.3 – Ochrona roślin i nasiennictwo. W latach 2020, 2021 i 2022 w Katalogu funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych będących załącznikiem do ustawy budżetowej w części dotyczącej kodu klasyfikacji 21.1.3 – Ochrona roślin i nasiennictwo, nie wyodrębniono zadania dotyczącego realizacji nowych zadań z zakresu ustawy o nawozach i nawożeniu dotyczących nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin. Zgodnie z uzasadnieniem do ustawy o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu oraz ustawy o PIORiN „...Zadania określone w dodawanym pkt 5a realizowane przez Głównego Inspektora oraz wojewódzkich inspektorów ochrony roślin i nasiennictwa będą finansowane ze środków zaplanowanych dla GIORiN i WIORiN w ustawie budżetowej na rok 2020 oraz tych, które będą zaplanowane w ustawach budżetowych na lata następne...”*

(akta kontroli str. 433-438)

W kontrolowanym okresie Wojewódzka Inspektor jednokrotnie wystąpiła do Wojewody Zachodniopomorskiego, w 2022 r.¹⁹, o zwiększenie budżetu WIORiN ze środków rezerwy Wojewody o kwotę 350 tys. zł na wydatki bieżące, w tym związane z realizacją zadań w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin. Wojewoda przyznał środki w kwotach 174 tys. zł²⁰ oraz 114,4 tys. zł²¹.

(akta kontroli str. 242-251)

Według informacji posiadanych przez WIORiN na obszarze jego działania funkcjonowało 60 dystrybutorów nawozów i środków wspomagających uprawę roślin oraz 25 producentów (dane z 10 listopada 2022 r.). Wytyczne do planowania zadań w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin przekazywane były przez GIORiN od 2021 r. W ramach działań planowanych zalecono w 2021 r. i w 2022 r. objąć kontrolą kompleksową co najmniej sześć podmiotów, a w 2023 r. przeprowadzić 70 kontroli planowych. W 2021 r. i 2022 r. do kontroli zaplanowano po siedem podmiotów, tj. 8,2% podmiotów objętych nadzorem, a w 2023 r. zaplanowano kontrole 70 producentów i dystrybutorów, tj. 82% podmiotów. Zgodnie z otrzymanymi

¹⁹ Pismo z 20 maja 2022 r.

²⁰ Decyzja 282/2022 z 23 czerwca 2022 r.

²¹ Decyzja nr 409/2022 z 2 września 2022 r.

od Głównego Inspektora harmonogramami poboru próbek w 2021 r. i 2022 r. należało pobrać po 10 próbek, a w 2023 r. - 11 próbek do badań laboratoryjnych. WIORiN w ramach tych kontroli zaplanował pobranie do badań laboratoryjnych 10 próbek nawozowych i środków wspomagających uprawę roślin w 2021 r. oraz po 11 próbek w 2022 r. i w 2023 r.

(akta kontroli str. 118-137, 252-262, 349-382)

W latach 2020-2022 WIORiN nie prowadził kontroli dotyczących środków wspomagających uprawę roślin wytworzonych z komunalnych osadów ściekowych. Wojewódzka Inspektor wyjaśniła, że w *planie pracy w latach 2020-2022 określono zadania w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin na podstawie otrzymanych wytycznych, które nie wskazywały konieczności objęcia specjalnym nadzorem wprowadzenia do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin w odniesieniu do podmiotów wytwarzających środki wspomagające uprawę roślin z komunalnych osadów ściekowych. Z tego samego powodu nie określono częstotliwości ich kontroli.*

(akta kontroli str. 433-438)

2. W 2020 r. WIORiN nie prowadził kontroli ani nie pobierał próbek w ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin.

Wojewódzka Inspektor wyjaśniła, że w 2020 r. kontrole tego rodzaju prowadziła Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych²². PIORiN przejęła kompetencje w tym zakresie 1 lipca 2020 r. Do tego czasu IJHARS przeprowadziła wszystkie zaplanowane na ten rok kontrole.

W 2021 r. i 2022 r. WIORiN przeprowadził po siedem planowych kontroli przedsiębiorców, co stanowiło 100% zaplanowanych kontroli.

(akta kontroli str. 147, 383-384)

W ramach kontroli planowych w 2021 r. pracownicy WIORiN pobrali zgodnie z planem 10 próbek do badań laboratoryjnych (jedną próbkę wapna kredowego, sześć próbek nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz trzy próbki środków wspomagających uprawę roślin). W jednym przypadku (10% pobranych próbek) stwierdzono brak spełniania wymagań jakościowych środka wspomagającego uprawę roślin.

W 2022 r. pobrano zgodnie z planem 11 próbek do badań laboratoryjnych (dwie próbki nawozu, trzy próbki nawozu oznaczonego znakiem „NAWÓZ WE” oraz sześć próbek środków wspomagających uprawę roślin). Dwie próbki (18,2%) nie spełniały wymagań jakościowych.

(akta kontroli str. 363, 368, 383-384)

Ponadto w 2022 r. przeprowadzono cztery kontrole interwencyjne, w ramach których pobrano jedną próbkę środka poprawiającego właściwości gleby do badań laboratoryjnych. Przyczynami tych interwencji były:

- zawiadomienie²³ Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku o wykrytych w toku prowadzonej kontroli nawozowej nieprawidłowościach w środku poprawiającym właściwości gleby pochodzącym od producenta z województwa zachodniopomorskiego. Kontrolerzy z Białegostoku stwierdzili, że opakowania big-bag, w które zapakowany był środek, nie posiadały informacji wymaganych przepisami art. 9 ust. 3 ustawy o nawozach i nawożeniu oraz stwierdzili brak etykiet od producenta zawierających powyższe informacje;

²² Dalej: IJHARS.

²³ Pismo WOR.7125.7.10.2022 z 26 maja 2022 r.

- e-mail osoby fizycznej²⁴ z prośbą o sprawdzenie listy podłoży pod kątem bezpieczeństwa związanego z ewentualnym występowaniem bakterii Escherichia coli i Salmonelli, wprowadzanych do obrotu przez przedsiębiorcę z obszaru województwa zachodniopomorskiego. GIORiN w piśmie z 21 czerwca 2022 r. polecił podjęcie działań w celu weryfikacji prawidłowości wprowadzenia do obrotu wskazanych we wniosku produktów;
- wniosek o interwencję osoby fizycznej przekazany wg właściwości przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Drawsku Pomorskim, w części dotyczącej sprawdzenia u dystrybutora prawidłowości przechowywania nawozów azotowych i wieloskładnikowych;
- zawiadomienie²⁵ Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o możliwości niespełniania wymagań określonych w decyzji MRiRW przez środek poprawiający właściwości gleby, wprowadzany do obrotu przez producenta kontrolowanego przez pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie²⁶.

(akta kontroli str. 384, 1088, 1110-1116, 1234-1240, 1258-1261)

W ramach kontroli planowych, w toku jednej przeprowadzonej w 2021 r. (14,3%) oraz dwóch w 2022 r. (28,6%), stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku zgodności składu badanej próbki z deklaracjami producenta, a w ramach jednej z czterech kontroli interwencyjnych przeprowadzonych w 2022 r. (25% kontroli interwencyjnych) stwierdzono wprowadzanie do obrotu środków wspomagających uprawę roślin bez wymaganego zezwolenia MRiRW, o których szerzej napisano w pkt 3 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 503-530, 908-934, 1011-1026)

W toku trzech kontroli planowych wydano zalecenia pokontrolne nakazujące wprowadzanie do obrotu środków wspomagających uprawę roślin o składzie zgodnym z deklaracją producenta. W przypadku kontroli interwencyjnej zalecenie pokontrolne dotyczyło obowiązku przestrzegania przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu.

(akta kontroli str. 503-530, 908-934, 1011-1026)

Wystawiono dwa mandaty oraz skierowano jeden wniosek o ukaranie do sądu²⁷ za wykroczenia na podstawie art. 41 pkt. 1 lit. a ustawy o nawozach i nawożeniu²⁸.

(akta kontroli str. 503-532, 954-973, 1011-1026)

W okresie objętym kontrolą Wojewódzka Inspektor wydała trzy decyzje administracyjne o zakazie wprowadzania do obrotu środków wspomagających uprawę roślin (dwie decyzje) oraz nawozu organiczno-mineralnego, o których mowa w art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o nawozach i nawożeniu oraz jedną decyzję²⁹ w trybie art. 37 ust. 2 ww. ustawy, stwierdzającą wprowadzenie do obrotu środków wspomagających uprawę roślin niezgodnie z warunkami określonymi w art. 3 ustawy o nawozach i nawożeniu. W treści ostatniej decyzji Wojewódzka Inspektor nakazała wycofanie z obrotu (na własny koszt podmiotu kontrolowanego) kwestionowanych środków wspomagających uprawę roślin oraz ustaliła wysokość opłaty sankcyjnej za

²⁴ E-mail z 7 czerwca 2022 r.

²⁵ Pismo znak WI.7023.3.79.2022.JB z 25 października 2022 r.

²⁶ Dalej: WIOŚ.

²⁷ W sprawie OSZ.71251.1.4.2022.PS przedsiębiorca odmówił przyjęcia mandatu.

²⁸ W brzmieniu obowiązującym do 2 grudnia 2022 r.

²⁹ Decyzja nr WOU.71251.5.3.2022.KR z 16 lutego 2023 r. w sprawie stwierdzenia wprowadzenia do obrotu nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin niezgodnie z warunkami określonymi w art. 3 lub 5 ustawy o nawozach i nawożeniu.

sprzedaż tych środków na kwotę 211 349,60 zł³⁰ wraz z zobowiązaniem do wniesienia tej opłaty na rachunek Urzędu Skarbowego w Szczecinku.

(akta kontroli str. 385, 539-543, 949-953, 1040-1044)

3. Szczegółowej analizie poddano dokumentację wszystkich 14 kontroli planowych, z których dwie dotyczyły nawozów, sześć nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz sześć środków wspomagających uprawę roślin, w tym pięć podłoży oraz jedna środków poprawiających właściwości gleby. Ponadto analizie poddano dokumentację czterech kontroli interwencyjnych, z których wszystkie zostały przeprowadzone w 2022 r.

Stwierdzono, że kontrole te zostały przeprowadzone zgodnie z wymogami określonymi w art. 23 ust. 1 oraz art. 26 ust. 1-3 ustawy o PIORiN:

- czynności kontrolne wykonywane były w obecności podmiotu kontrolowanego lub osoby upoważnionej przez ten podmiot, tj. zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o PIORiN;
- wszczęcie kontroli każdorazowo poprzedzone było przekazaniem podmiotowi kontrolowanemu zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin;
- zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 26 ust. 1 ustawy o PIORiN, z wykonanych czynności kontrolnych każdorazowo sporządzano protokół kontroli w dwóch egzemplarzach, z których jeden pozostawiano podmiotowi kontrolowanemu;
- protokoły kontroli zawierały wszystkie elementy wymagane przepisami art. 26 ust. 2 ustawy o PIORiN i sporządzane były według wzoru wprowadzonego Procedurą kontroli;
- w żadnym przypadku podmiot kontrolowany lub osoba przez niego upoważniona nie odmówiły podpisania protokołu;
- w żadnym przypadku kontrolowany nie zgłosił zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli.

Zakres prowadzonych kontroli planowych był zgodny z zakresem określonym Procedurą kontroli³¹ dla danego typu nawozu, nawozu oznaczonego znakiem „NAWÓZ WE” oraz środka wspomagającego uprawę roślin. Przy dokumentowaniu czynności kontrolnych oprócz protokołów kontroli sporządzano niezbędne załączniki wg wzorów określonych w Procedurze kontroli. Pobieranie próbek do badań laboratoryjnych odbywało się zgodnie ze wskazaniami zawartymi w Procedurze pobierania próbek³². Każdorazowo w takich przypadkach sporządzano dokumentację fotograficzną przedmiotu kontroli. Pobranie próbek dokumentowano w Protokole pobrania próbek³³.

(akta kontroli str. 1047-1049, 1307-1308, 1302-1304)

W trakcie wszystkich kontroli planowych (14) oraz jednej interwencyjnej³⁴, pracownicy WIORiN pobierali próbki do badań nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. W pięciu przypadkach³⁵ pobrano próbki w dniu doręczenia kontrolowanemu podmiotowi zawiadomienia o zamiarze rozpoczęcia kontroli. W siedmiu

³⁰ 100% wartości wprowadzanych do obrotu środków wspomagających uprawę roślin.

³¹ Sekcja VIII *Zakres kontroli*, w tym pkt. 1 wprowadzanie do obrotu nawozów, pkt. 4 wprowadzanie do obrotu środków wspomagających uprawę roślin, pkt. 6 wprowadzanie do obrotu nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”.

³² Według instrukcji stanowiącej załącznik nr 1 do Procedury pobierania próbek.

³³ Załącznik nr 2 i 3 do Procedury pobierania próbek.

³⁴ Sprawa OSC.71251.1.3.2022.DP.

³⁵ Sprawy: OGY.71251.1.1.2021.MO, OST.71251.1.1.2021.JT, OPY.71251.1.1.2021.MW, OŁO.71251.1.1.2021.JP, OSC.71251.1.1.2022.DP.

przypadkach³⁶ na wniosek kontrolowanego kontrolę wszczęto przed upływem 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

(akta kontroli str. 1322-1323)

W jednym przypadku podczas kontroli producenta wapna nawozowego³⁷, przeprowadzonej w okresie 27-29 października 2021 r., kontrolerzy Oddziału WIORIN w Pырzycach nie sprawdzili zgodności typu wapna nawozowego oraz wymagań jakościowych z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 8 września 2010 r. w sprawie sposobu pakowania nawozów mineralnych, umieszczania informacji o składnikach nawozowych na tych opakowaniach, sposobu badania nawozów mineralnych oraz typów wapna nawozowego³⁸, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 575-598)

Stwierdzone przez WIORiN trzy nieprawidłowości dotyczące niespełniania wymogów jakościowych: w dwóch przypadkach składu środków wspomagających uprawę roślin oraz w jednym składzie nawozu organiczno-mineralnego, z deklaracją producenta polegały na:

- w sprawie OGY.71251.1.1.2021.MO (1-2021) podczas kontroli prowadzonej u producenta podłoży do upraw pobrano 30 sierpnia 2021 r. do badań laboratoryjnych próbki dwóch produktów³⁹. W próbce jednego z podłoży do upraw stwierdzono przekroczenie parametru zasolenia⁴⁰. Ponowne badanie wtórnika próbki potwierdziło przekroczenie poziomu zasolenia produktu⁴¹, określonego w deklaracji producenta. Podczas rekontroli przeprowadzonej w dniach 15-20 grudnia 2021 r. stwierdzono, że podmiot kontrolowany nie dokonywał sprzedaży tego produktu i na stanie magazynowym znajdowała się całość partii, z której dokonano poboru próbek. Towar zabezpieczono 15 grudnia 2021 r. i oddano pod nadzór kontrolowanemu oraz wręczono pokwitowanie oddania dowodów⁴² na przechowanie kontrolowanemu⁴³. W protokole kontroli 2/OGY/2021 z 20 grudnia 2021 r. wydano zalecenie o treści: *Towar należy wprowadzać do obrotu zgodnie z deklaracją producenta w zakresie zawartości a) pH w H₂O 5,0 – 6,0; b) stężenie soli poniżej 2,5 g NaCl/dm³; c) postać stała sypka, frakcja 0-20 mm*. Kontrolę zakończono 20 grudnia 2021 r.

(akta kontroli str. 458-497, 503-530)

- w sprawie OSZ.71251.1.2.2022.PS podczas kontroli prowadzonej u producenta podłoży do upraw pobrano 26 kwietnia 2022 r. do badań laboratoryjnych próbki dwóch produktów⁴⁴. W próbce podłoża do upraw stwierdzono przekroczenie parametru zasolenia⁴⁵. Ponowne badanie wtórnika próbki potwierdziło przekroczenie poziomu zasolenia produktu⁴⁶, określonej w deklaracji producenta. Podczas rekontroli

³⁶ Sprawy: OGY.71251.1.1.2021.MO, OST.71251.1.1.2021.JT, OPY.71251.1.1.2021.MW, OŁO.71251.1.1.2021.JP, ODR.71251.1.1.2021.PK, OGY.71251.1.1.2022.MO i OSC.71251.1.1.2022.DP.

³⁷ Sprawa OPY.71251.1.1.2021.MW.

³⁸ Dz.U. Nr 183, poz. 1229, dalej: rozporządzenie w sprawie typów wapna nawozowego.

³⁹ Organiczno-mineralne podłoże do upraw wprowadzone do obrotu na podstawie pozwolenia MRiRW nr P-81/10, partia 2160 opakowań (5 kg/20 l) oraz wprowadzone do obrotu na podstawie pozwolenia MRiRW nr P-73/10, zmienionego decyzjami P-73a/12 i P/73b/17, partia 150 opakowań (1,5 kg/5 l).

⁴⁰ Zgodnie z deklaracją producenta poziom zasolenia nie powinien przekraczać 2,5g NaCl/dm³, według sprawozdania z badań Z/2/2021 OSCh-R w Koszalinie w badanej próbce stwierdzono poziom zasolenia 3,1 g/dm³.

⁴¹ Według sprawozdania z badań GO/341/2021 OSCh-R w Gdańsku, poziom zasolenia próbki wynosił 3,1 g/dm³.

⁴² Według wzoru stanowiącego załącznik nr 6 do Procedury kontroli.

⁴³ Na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy o PIORiN – 2160 szt. opakowań foliowych 5 kg/20 l podłoża do upraw.

⁴⁴ Organiczne podłoże do upraw wprowadzone do obrotu na podstawie pozwolenia MRiRW nr P-330/13, partia 936 worków (80 l/15 kg) oraz ziemia uniwersalna do warzyw, kwiatów i trawników wprowadzona do obrotu na podstawie pozwolenia MRiRW nr P-250/12, partia 4050 worków (5 l/1,5 kg).

⁴⁵ Zgodnie z deklaracją producenta poziom zasolenia nie powinien przekraczać 0,2 g NaCl/dm³, według sprawozdania z badań Z/5/2/2022 OSCh-R w Koszalinie w badanej próbce stwierdzono poziom zasolenia 0,42 g/dm³.

⁴⁶ Według sprawozdania z badań GO/227/2022 OSCh-R w Gdańsku, poziom zasolenia próbki wynosił 0,54 g/dm³.

przeprowadzonej w dniach 15-22 września 2022 r. stwierdzono, że kontrolowany nie dokonywał sprzedaży kwestionowanego produktu i na stanie magazynowym znajdowała się całość partii, z której dokonano poboru próbek. Towar zabezpieczono 15 września 2022 r. i oddano pod nadzór kontrolowanemu⁴⁷. W protokole kontroli 4/OSZ/2022 z 22 września 2022 r. wydano zalecenie o treści: *Towar należy wprowadzać do obrotu zgodnie z deklaracją producenta w zakresie zawartości: a) pH w H₂O 3,5 – 4,0; b) stężenie soli poniżej 0,2 g NaCl/dm³; c) postać stała, sypka, frakcja 0 – 30 mm.* Kontrolę zakończono 22 września 2022 r.

(akta kontroli str. 866-934)

- w sprawie OMY.71251.1.3.2022.EK podczas kontroli prowadzonej u producenta nawozu pobrano 26 kwietnia 2022 r. do badań laboratoryjnych próbkę nawozu organiczno-mineralnego⁴⁸. W wyniku badań laboratoryjnych stwierdzono obniżoną zawartość dwóch składników nawozu⁴⁹. Producent nie skorzystał z prawa do ponownego wykonania badań laboratoryjnych. Podczas kontroli problemowej przeprowadzonej w dniach 21-26 września 2022 r. stwierdzono, że kontrolowany nie dokonywał sprzedaży kwestionowanego produktu i na stanie magazynowym znajdowała się całość partii, z której dokonano poboru próbek. Towar zabezpieczono 21 września 2022 r. i oddano pod nadzór kontrolowanemu⁵⁰. W protokole kontroli 3/OMY/2022 z 26 września 2022 r. wydano zalecenie o treści: *Towar należy wprowadzać do obrotu zgodnie z deklaracją producenta w zakresie zawartości: a) fosforu w przeliczeniu na P₂O₅ co najmniej 3,50% (m/m); b) potasu w przeliczeniu na K₂O co najmniej 6,50% (m/m); c) wapnia w przeliczeniu na CaO co najmniej 9,00 % (m/m).* Kontrolę zakończono 26 września 2022 r.

(akta kontroli str. 976-1026)

W powyższych sprawach producenci wprowadzali do obrotu środki wspomagające uprawę roślin oraz nawóz organiczno-mineralny niezgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniach na wprowadzanie do obrotu tych towarów, wydanych przez MRiRW, tj. decyzji P-81/10 wydanej 26 stycznia 2010 r. w związku z kontrolą OGY.71251.1.1.2021.MO; decyzji P-330/13 wydanej 19 lutego 2013 r. w związku z kontrolą OSZ.71251.1.2.2022.PS oraz decyzji 362/15 wydanej 10 kwietnia 2015 r. w związku z kontrolą OMY.71251.1.2.2022.EK.

(akta kontroli str. 484-485, 890-891, 982-984)

W ramach jednej kontroli interwencyjnej przeprowadzonej w 2022 r. stwierdzono wprowadzanie do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin bez wymaganego zezwolenia MRiRW, tj. wymogu określonego w art. 4 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 2 ustawy o nawozach i nawożeniu. W sprawie OSZ.71251.1.3.2022.PS przeprowadzono kontrolę interwencyjną u dystrybutora w zakresie wprowadzania do obrotu 25 różnych nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin. Podczas kontroli nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych. W toku kontroli stwierdzono, że kontrolowany zajmował się sprzedażą przez Internet nawozów i podłoży do upraw. Kontrolowany oprócz sprzedaży gotowych produktów, sprzedawał wytworzone przez siebie mieszanki podłoży bez uzyskania wymaganego pozwolenia na wprowadzenie ich do obrotu. Kontrolowany w oświadczeniu stwierdził, że prowadził sprzedaż podłoży i nie był świadomy faktu, iż w myśl obowiązujących przepisów mieszanki podłoży mogą być

⁴⁷ 897 szt. worków pakowanych po 80 l środka wspomagającego uprawę roślin.

⁴⁸ Nawóz organiczno-mineralny, wprowadzony do obrotu na podstawie pozwolenia MRiRW nr 362/15 z 10 kwietnia 2015 r., partia 135 szt. po 1 kg.

⁴⁹ Zgodnie z deklaracją producenta poziom P₂O₅ powinien wynosić co najmniej 3,50%, a CaO co najmniej 9,00%, według sprawozdania z badań Z/6/2022 OSCh-R w Koszalinie w badanej próbce stwierdzono poziom P₂O₅ – 0,031% oraz CaO – 3,0%.

⁵⁰ 134 szt. opakowań po 1 kg nawozu.

wprowadzane do obrotu po uzyskaniu zezwolenia od MRiRW. Kontrolowany podczas trwania kontroli podjął kroki w celu uzyskania pozwolenia na wprowadzenie do obrotu wytwarzanych przez siebie podłoży.

W protokole kontroli 3/OSZ/2022 z 5 sierpnia 2022 r. stwierdzono, że kontrolowany naruszył art. 3 ust. 2 oraz art. 4 ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu. Wydano zalecenie o treści: *Przestrzegać zapisów ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. z 2021 r., poz. 76)*. Kontrolę zakończono 5 sierpnia 2022 r.

(akta kontroli str. 1124-1172-1173)

W protokołach powyższych czterech kontroli pomimo wydania zaleceń, nie określono terminu ich realizacji ani nie określono terminu do poinformowania o sposobie ich realizacji. Wojewódzka Inspektor wyjaśniła, że *zalecenia mają charakter ciągły i w takim przypadku nie można było określić konkretnego terminu. Producent ma stale prowadzić produkcję w taki sposób, aby produkt spełniał wymagania jakościowe. Zakwestionowana partia towaru, zgodnie z wydaną decyzją podlegała natychmiastowemu zakazowi wprowadzenia do obrotu.*

(akta kontroli str. 1082-1087)

Kierownik DORIN wyjaśniła, że: (...) *realizację zaleceń oraz sposób wykonania zaleceń pokontrolnych sprawdzamy podczas kontroli przeprowadzanej w kolejnym roku, w trakcie takiej kontroli pobierane są również próbki środka w którym stwierdzono nieprawidłowości do badań laboratoryjnych. Po stwierdzeniu nieprawidłowości protokół 2/OGY/2021 z 20 grudnia 2021 r. przeprowadzona została kontrola w dniach 20-22 kwietnia 2022 r. W trakcie kontroli pobrane zostały próbki podłoża w którym w poprzednim roku stwierdzone były nieprawidłowości tj. organiczno-mineralnego podłoża do upraw (...), w badaniach laboratoryjnych nie stwierdzono nieprawidłowości. Natomiast realizację zaleceń oraz sposób wykonania zaleceń pokontrolnych dotyczące protokołów kontroli nr 4/OSZ/2022 z dnia 22 sierpnia 2022 r., nr 3/OMY/2022 z 26 września 2022 r. będą sprawdzone podczas kontroli w 2023 r., w trakcie których zostaną pobrane próbki produktów do badań laboratoryjnych.*

(akta kontroli str. 1068-1074)

Po stwierdzeniu nieprawidłowości zawartych w protokołach 2/OGY/2021 z 20 grudnia 2021 r., 4/OSZ/2022 z 22 sierpnia 2022 r. oraz 3/OMY/2022 z 26 września 2022 r. przeprowadzono jedną kontrolę sprawdzającą spełnianie wymagań jakościowych zakwestionowanego w 2021 r. środka wspomagającego uprawę roślin, w trakcie której do kontroli pobrane zostały próbki podłoża do upraw, w którym w 2021 r. stwierdzone zostały nieprawidłowości. Przeprowadzone badania laboratoryjne nie wykazały nieprawidłowości. Kolejne dwie kontrole dotyczące nieprawidłowości stwierdzonych w 2022 r. zaplanowano do realizacji przez WIORIN u tych samych przedsiębiorców w 2023 r.

(akta kontroli str. 377-378, 731-758)

W 2023 r. (w trakcie kontroli NIK) przeprowadzono trzy kontrole sprawdzające wykonanie decyzji wydanych na podstawie art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o nawozach i nawożeniu:

- 9 lutego 2023 r. rekontrolę⁵¹ w celu sprawdzenia wykonania decyzji WOU.71251.5.2.2022.KR z 3 listopada 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin. Ustalono, że torf został wypakowany z foliowych opakowań, wysypany na pryzmę i potraktowany jako odpad

⁵¹ Sprawa OSZ.71251.1.1.2023.KK.

poprodukcyjny, umieszczony w wyznaczonym miejscu przeznaczonym na gromadzenie takich odpadów.

(akta kontroli str. 1324-1334)

- 9 lutego 2023 r. rekontrolę⁵² w celu sprawdzenia wykonania decyzji WOU.71251.5.1.2022.KR z 14 listopada 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu nawozu organiczno-mineralnego. Według oświadczenia kontrolowanego, zakwestionowana partia nawozu została przerobiona w taki sposób, aby wymagania jakościowe ponownie wytworzonego nawozu były zgodne z wytycznymi zawartymi w decyzji MRiRW nr 362/15 z 10 kwietnia 2015 r.

(akta kontroli str. 1336-1347)

- 13 lutego 2023 r. rekontrolę⁵³ w celu sprawdzenia wykonania decyzji WOU.71251.5.1.2021.KR z 4 stycznia 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin. Na podstawie oględzin placu i magazynów producenta, pracownicy WIORiN nie stwierdzili na stanie zakwestionowanej partii towaru. Według oświadczenia kontrolowanego, zakwestionowana partia środka wspomagającego uprawę roślin została przeznaczona do ponownego przerobu.

(akta kontroli str. 1348-1357)

W ramach 14 kontroli planowych, przeprowadzonych w okresie objętym kontrolą pobrano łącznie 21 próbek do badań laboratoryjnych, z których 12 dotyczyło nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin. Tylko w jednym przypadku (8,3%) zlecono przeprowadzenie badań dopuszczalnego poziomu zanieczyszczeń, o których mowa w § 14 rozporządzenia MRiRW z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu⁵⁴, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1315-1321)

Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, w toku kontroli NIK zlecono WIORiN przeprowadzenie kontroli doraźnych dwóch podmiotów wprowadzających do obrotu środki wspomagające uprawę roślin wytworzone z komunalnych osadów ściekowych.

Wyniki kontroli spełniania wymagań w zakresie dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń chromu, kadmu, niklu, ołowiu i rtęci na kg suchej masy środka oraz obecności żywych jaj pasożytów jelitowych *Ascaris sp.*, *Trichuris sp.*, *Toxocara sp.* oraz bakterii z rodzaju *Salmonella* wykazały, że poziom zanieczyszczeń nie przekraczał dopuszczalnych poziomów określonych w § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu. W badanych próbkach nie stwierdzono obecności żywych jaj pasożytów jelitowych ww. rodzajów ani obecności bakterii z rodzaju *Salmonella spp.*

(akta kontroli str. 1358-1436)

4. Zgodnie z harmonogramami pobierania próbek na 2021 r.⁵⁵ i 2022 r.⁵⁶ w toku wszystkich 14 kontroli planowych, zrealizowanych w latach 2021-2022 pobrano do badań pierwotne próbki nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin. Próbkę te były przekazywane do badań laboratoryjnych w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej⁵⁷ w Koszalinie. W dwóch przypadkach, w których stwierdzono

⁵² Sprawa OMY.71251.1.1.2023.EK.

⁵³ Sprawa OGY.71251.1.1.2023.MO.

⁵⁴ Dz.U. Nr 119, poz. 765, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu.

⁵⁵ Ustalony przez GIORiN 28 kwietnia 2021 r. Harmonogram pobierania próbek nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin na 2021 r.

⁵⁶ Ustalony przez GIORiN 16 lutego 2022 r. Harmonogram pobierania próbek nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin oraz po 16 lipca 2022 r. produktów nawozowych UE na 2022 r.

⁵⁷ Dalej: OSCh-R.

niezgodność badanych próbek w stosunku do wymagań jakościowych⁵⁸, producenci skorzystali z prawa do ponownego wykonania badań laboratoryjnych. W tych przypadkach, wtórniki próbek zostały skierowane do badań laboratoryjnych w OSCh-R w Gdańsku. Zgodnie z Procedurą pobierania próbek, próbkę kontrolną należało przekazać do laboratorium innego niż to, które pierwotnie wykonywało badania, posiadającego akredytację na metodę badawczą identyfikacji danego parametru. Wyboru laboratorium dokonywał WIORiN w oparciu o akredytowane metody stosowane przez poszczególne OSCh-R, w podziale na rodzaje produktów, określone w harmonogramie pobierania próbek na 2021 r. oraz w oparciu o dane dostępne na stronie Polskiego Centrum Akredytacji⁵⁹.

W okresie objętym kontrolą przekazano do badań laboratoryjnych 21 próbek, w których badano spełnienie wymagań jakościowych produktów z deklaracjami producenta. Badaniom podlegały: poziom pH w H₂O, poziom zasolenia, zawartość tlenu wapnia (CaO), zawartość azotu (N), zawartość fosforu (P), zawartość potasu (K), zawartość siarki (S), zawartość magnezu (Mg), zawartość substancji organicznej. Zakres zleconych badań dotyczył parametrów jakościowych określonych w deklaracjach producentów poszczególnych produktów. Wszystkie zlecone badania parametrów jakościowych próbek były objęte zakresem akredytacji OSCh-R w Koszalinie nr AB 921.

W jednym przypadku dokonano badań poziomu zanieczyszczeń próbki podłoża do upraw⁶⁰, dotyczących poziomu chromu (Cr), ołowiu (Pb), kadmu (Cd), niklu (Ni) i rtęci (Hg) w laboratorium OSCh-R w Koszalinie, którego zakres akredytacji nie obejmował badań ww. pierwiastków.

(akta kontroli str. 425-432, 755-758, 1315-1321)

W sprawie przekazania próbki środka wspomagającego uprawę roślin do badań w laboratorium OSCh-R w Koszalinie, które nie posiadało akredytacji w zleconym zakresie badania poziomu zanieczyszczeń chromu (Cr), ołowiu (Pb), kadmu (Cd), niklu (Ni) i rtęci (Hg) Kierownik DORIN wyjaśniła, że: *zgodnie z wytycznymi do badań laboratoryjnych przekazanymi przez GIORON, zawartymi w dokumencie Harmonogram pobierania próbek nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, środków wspomagających uprawę roślin oraz po 16 lipca 2022 r. produktów nawozowych UE na 2022 rok, próbki nawozów oraz środków wspomagających właściwości gleby należało przekazywać do właściwych miejscowo okręgowych stacji chemiczno-rolniczych (OSCh-R). Do OSCh-R w Warszawie mieliśmy przekazywać próbki do badań tylko na obecność żywych jaj pasożytów jelitowych i bakterii z rodzaju Salmonella. Dlatego w tej sprawie próbki do badań laboratoryjnych przekazaliśmy do OSCh-R w Koszalinie.*

(akta kontroli str. 1305-1306)

Czas badań pobranych próbek liczony od daty ich poboru do daty otrzymania wyników analiz przez WIORiN wyniósł od ośmiu⁶¹ do 55⁶² dni. Według wyjaśnień Kierownika DORIN, WIORiN nie miał żadnego wpływu na termin wykonania badań laboratoryjnych w OSCh-R ani na termin przekazania wyników tych badań.

(akta kontroli str. 707-708, 1047-1049, 1305-1306)

⁵⁸ Sprawa OGY.71521.1.1.2021.MO oraz OSZ.71251.1.2.2022.PS.

⁵⁹ <https://www.pca.gov.pl/akredytowane-podmioty/akredytacje-aktywne/laboratoria-badawcze/>.

⁶⁰ Sprawa OGY.71251.1.1.2022.MO.

⁶¹ Badanie środka wspomagającego uprawę roślin w sprawie ODR.71251.1.1.2021.PK, w której próbkę pobrano 29 listopada 2021 r., a wynik badania wpłynął do WIORiN 7 grudnia 2021 r.

⁶² Badanie nawozu organiczno-mineralnego w sprawie OMY.71251.1.2.2022.EK, w której próbkę pobrano 18 maja 2022 r., a wynik badania wpłynął do WIORiN 12 lipca 2022 r.

5. W wyniku 14 planowych kontroli WIORiN stwierdził dwie nieprawidłowości dotyczące braku zgodności składu środków wspomagających uprawę roślin⁶³ oraz jedną analogiczną dotyczącą nawozu⁶⁴ z deklaracjami producenta, stanowiących podstawę do wydania zezwolenia na wprowadzenie do obrotu tych produktów, na podstawie art. 4 ust. 6 pkt 1 lit. b ustawy o nawozach i nawożeniu. W żadnym z tych przypadków nie zawiadomiono MRiRW o ustaleniach kontroli, które mogły być podstawą do cofnięcia pozwolenia na wprowadzanie do obrotu nawozów lub środków wspomagających uprawę roślin w trybie art. 7 ust. 2 i 2a ww. ustawy o nawozach i nawożeniu.

W sprawie przyczyn niezawiadomienia MRiRW o ustaleniach przeprowadzonych kontroli, w których stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań jakościowych Wojewódzka Inspektor wyjaśniła, że przepisy art. 7 ust. 2 ustawy o nawozach i nawożeniu mówią o nieprzestrzeganiu, czyli o naruszeniu ciągłym, a nie o ujawnieniu nieprzestrzegania wymagań. W dziale VIII pkt. 9 zarządzenia nr 15/2020 Głównego Inspektora z 17 listopada 2020 r. zawarto obowiązek powiadamiania GIORiN w przypadku stwierdzenia w wyniku kontroli przez inspektora, że nie są przestrzegane wymagania jakościowe określone w pozwoleniu (w wyniku ponownej kontroli stwierdzone są te same nieprawidłowości) albo zostanie ujawnione, że nawóz albo środek wspomagający uprawę roślin zagrażają zdrowiu ludzi lub zwierząt lub środowisku⁶⁵.

(akta kontroli str. 452-543, 865-953, 974-1044, 1075-1077)

6. Według Procedury kontroli⁶⁶, jeżeli na podstawie wyników kontroli stwierdza się naruszenie obowiązujących przepisów, następuje wszczęcie postępowania administracyjnego⁶⁷ lub w sprawach o wykroczenia⁶⁸. Według wyjaśnień Wojewódzkiej Inspektor przy wydawaniu decyzji poza powyższą procedurą, stosowano przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶⁹ oraz zalecenia Głównego Inspektora z 31 października 2022 r. o zbadaniu w każdym przypadku, czy nie zachodzą okoliczności o których mowa w art. 187f KPA, tj. odstąpienia od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej.

(akta kontroli str. 288-348, 1082-1087)

W kontrolowanym okresie Wojewódzka Inspektor wydała trzy decyzje na podstawie art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o nawozach i nawożeniu:

- WOU.71251.5.1.2021.KR z 4 stycznia 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin obecnego na stanie magazynowym przedsiębiorcy od 15 czerwca 2021 r.;
- WOU.71251.5.2.2022.KR z 3 listopada 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin obecnego na stanie magazynowym przedsiębiorcy od 19 kwietnia 2022 r.;
- WOU.71251.5.1.2022.KR z 14 listopada 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu nawozu organiczno-mineralnego obecnego na stanie magazynowym przedsiębiorcy od 18 maja 2022 r.

⁶³ Znak OGY.71251.1.1.2021.MO z 2021 r. oraz OSZ.71251.1.2.2022.PS z 2022 r.

⁶⁴ Znak OMY.71251.1.2.2022.EK z 2022 r.

⁶⁵ Stwierdzone zostaną przekroczone wartości zanieczyszczeń.

⁶⁶ Część 9 Odpowiedzialność za naruszenie przepisów prawa.

⁶⁷ W przypadkach: zakaz wprowadzenia do obrotu nawozu, nawozu oznaczonego znakiem „NAWÓZ WE” lub środka wspomagającego uprawę roślin (art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o nawozach i nawożeniu); nakaz wycofania z obrotu nawozu, nawozu oznaczonego znakiem „NAWÓZ WE” lub środka wspomagającego uprawę roślin (art. 31 ust. 1 pkt 2 ustawy o nawozach i nawożeniu); wydanie decyzji o naliczeniu opłaty sankcyjnej (art. 37 ust. 1 i 2 ustawy o nawozach i nawożeniu).

⁶⁸ Za wykroczenia wynikające z art. 40 i 41 pkt 1 i 7 ustawy o nawozach i nawożeniu, art. 42 i 43 ust. 1 pkt 1, 3-4 ustawy o PIORIN, z uwzględnieniem zasad kodeksu wykroczeń, kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

⁶⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.; dalej: KPA.

W żadnym z tych przypadków kwestionowane partie towaru nie zostały skierowane do sprzedaży co potwierdziły rekontrole przeprowadzone po uzyskaniu przez WIORiN wyników badań laboratoryjnych, stwierdzających niegodność składu jakościowego. Wojewódzka Inspektor nie była zobligowana w tych przypadkach do podjęcia działań w kierunku wycofania towaru z obrotu.

W każdej z powyższych spraw zastosowano jednolite kryteria do wydania decyzji o zakazie wprowadzania do obrotu środków wspomagających uprawę roślin oraz nawozu. Podstawą ich wydania było stwierdzenie w wyniku badań laboratoryjnych niespełnienia wymagań jakościowych pobranych próbek. Strony były zawiadamiane o wszczęciu postępowania z urzędu oraz o prawie czynnego udziału, wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów, przeglądania akt sprawy, jak również udziału w przeprowadzeniu dowodu. Wydane decyzje zawierały elementy składowe wymagane przepisami art. 107 KPA. Zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o nawozach i nawożeniu decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. W kontrolowanym okresie każdy z podmiotów, u którego stwierdzono naruszenie wymagań jakościowych badanych próbek, był traktowany jednakowo.

(akta kontroli str. 539-543, 949-953, 1040-1044, 1307-1308)

Decyzje WOU.71251.5.1.2021.KR z 4 stycznia 2022 r. oraz WOU.71251.5.2.2022.KR z 3 listopada 2022 r. wydano po upływie 22 i 24 dni od daty wszczęcia postępowania. Wydanie decyzji nr WOU.71251.5.1.2022.KR z 14 listopada 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu nawozu organiczno-mineralnego nastąpiło po upływie 45 dni od daty wszczęcia postępowania administracyjnego w tej sprawie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1056)

Powyższe trzy decyzje o zakazie wprowadzania do obrotu środków wspomagających uprawę roślin oraz nawozu, w myśl art. 31 ust. 2 ustawy o nawozach i nawożeniu podlegały natychmiastowemu wykonaniu. WIORiN nie podjął niezwłocznie czynności w celu sprawdzenia wykonania tych decyzji, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Kontrole przeprowadzone zostały w trakcie kontroli NIK, co opisano w pkt. 3 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 539-543, 949-953, 1040-1044)

7. W kontrolowanym okresie Wojewódzki Inspektor wydał jedną decyzję WOU.71251.5.3.2022.KR z 16 lutego 2023 r. na podstawie art. 37 ust. 2 pkt 2 ustawy o nawozach i nawożeniu. Decyzja *w sprawie stwierdzenia wprowadzenia do obrotu nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin niezgodnie z warunkami określonymi w art. 3 lub 5 ustawy o nawozach i nawożeniu* wydana została w wyniku ustaleń kontroli interwencyjnej przeprowadzonej w dniach 12 lipca-15 sierpnia 2022 r. u producenta, który wprowadzał do obrotu trzy rodzaje środków wspomagających uprawę roślin bez uzyskania wymaganego pozwolenia MRiRW, tj. z naruszeniem art. 3 ust. 2 ustawy o nawozach i nawożeniu. Kwota uzyskana w wyniku sprzedaży podłoża w okresie od 1 lipca 2021 r. do 12 lipca 2022 r. wyniosła 211 349,60 zł. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania z 14 października 2022 r. zostało doręczone stronie 19 października 2022 r. Decyzja administracyjna WOU.71251.5.3.2022.KR została wydana 16 lutego 2023 r., tj. po upływie 63 dni od daty wszczęcia postępowania, przy czym do obliczenia czasu na jej wydanie uwzględniono okresy oczekiwania na doręczenie zawiadomienia o wszczęciu postępowania (pięć dni), dwukrotnego wzywania i oczekiwania na uzyskanie wyjaśnień (23 i 20 dni) oraz doręczenia pisma o zebraniu materiału dowodowego i gotowości do wydania decyzji (siedem dni). W powyższym okresie, na podstawie art. 36 KPA, dwukrotnie zawiadamiano stronę o niemożliwości załatwienia sprawy w terminie i wyznaczano nowy termin na jej załatwienie na 15 stycznia 2023 r., a następnie 28 lutego 2023 r.

Kierownik DORIN wyjaśniła, że: w powyższym postępowaniu zbierano materiały m.in. w formie wyjaśnień oraz dokumentacji potwierdzającej podjęte przez stronę działania mające na celu zalegalizowanie prowadzonej przez niego działalności. Materiały dotyczyły pobrania próbek do badań, przeprowadzenia badań laboratoryjnych oraz złożonych wniosków do MRiRW w sprawie wydania zezwoleń na wprowadzenie do obrotu wytwarzanych przez przedsiębiorcę środków wspomagających uprawę roślin. Zebrany materiał dowodowy posłużył do oceny czy nie wystąpiły w danej sprawie przesłanki z art. 189f KPA o możliwości odstąpienia od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej. Przewlekłość postępowania podyktowana była długim czasem oczekiwania na nadesłanie przez stronę wyjaśnień oraz ich uzupełnianie.

Wydana decyzja zawierała wszystkie elementy wymagane przepisami art. 107 KPA. W rozstrzygnięciu decyzji Wojewódzka Inspektor stwierdziła wprowadzenie do obrotu środków wspomagających uprawę roślin niezgodnie z warunkami określonymi w art. 3 ust. 2 ustawy o nawozach i nawożeniu; nakazała wycofanie z obrotu, na własny koszt, środków wspomagających uprawę roślin w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji oraz ustaliła wysokość opłaty sankcyjnej za sprzedaż ww. środków wspomagających uprawę roślin na kwotę 211 349,60 zł, która stanowiła 100% wartości wprowadzonych do obrotu środków wspomagających uprawę roślin. Zobowiązała producenta do uiszczenia ww. opłaty na rachunek właściwego urzędu skarbowego⁷⁰.

(akta kontroli str. 1117-1233, 1308-1310, 1311-1314)

W kontrolowanym okresie WIORIN nie przekazywał na podstawie art. 37 ust. 4 ustawy o nawozach i nawożeniu⁷¹ (w brzmieniu przed zmianą wprowadzoną 3 grudnia 2022 r.) decyzji właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego. Decyzja WOU.71251.5.3.2022.KR została wydana 16 lutego 2023 r. i uprawomocniła się w dniu zakończenia kontroli NIK⁷².

(akta kontroli str. 1228-1233)

8. Wojewódzka Inspektor nie upubliczniała danych o decyzjach wydanych w trybie art. 31 ust. 1 oraz art. 37 ust. 2 o nawozach i nawożeniu z uwagi na brak podstawy prawnej do upubliczniania takich danych.

(akta kontroli str. 439-440)

W odpowiedzi na pytanie, czy po wydaniu trzech decyzji o zakazie wprowadzania do obrotu w trybie art. 31 ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu pozyskano dane, które pozwoliłyby na dotarcie do odbiorców produktów objętych zakazami i rzeczywiście ich wycofanie od potencjalnych odbiorców produktów objętych zakazem, Kierownik DORIN wyjaśniła, że WIORIN nie posiada informacji o potencjalnych odbiorcach produktów wytwarzanych przez wskazanych producentów, ponieważ w powyższych sprawach całe partie kwestionowanych produktów zostały zabezpieczone i nie były wprowadzone do obrotu. Rekontrole przeprowadzone w lutym 2023 r. potwierdziły, że kwestionowane produkty nie zostały wprowadzone do obrotu.

(akta kontroli str. 1311-1314)

9. W okresie objętym kontrolą wystąpiły trzy przypadki niespełnienia wymagań, o których mowa w art. 38 ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu, które powinny skutkować uiszczeniem opłat za przeprowadzenie przez WIORIN czynności

⁷⁰ Urząd Skarbowy w Szczecinku.

⁷¹ Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 września 2022 r. o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu (Dz.U. poz. 2364), do popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy czynów określonych w art. 37, art. 40 oraz art. 41 pkt 1 i 7 ustawy zmienianej w art. 1 stosuje się przepisy dotychczasowe, a orzeczenia wydane na podstawie tych przepisów podlegają wykonaniu. W myśl ww. przepisów art. 37 ust. 4 ówczesnie obowiązujących przepisów, Inspektor zobowiązany był przekazać właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego ostateczną decyzję, o której mowa w ust. 2 i 3.

⁷² 10 marca 2023 r.

kontrolnych i przeprowadzenie badań laboratoryjnych. Wszystkie opłaty zostały prawidłowo ustalone i wniesione w 2022 r. w pełnej kwocie, która wyniosła ogółem 812,64 zł. I tak:

1) w 2021 r. stwierdzono jeden przypadek niespełnienia powyższych wymagań w sprawie OGY.71251.1.1.2021.MO.

Koszt badania próbki przez OSCh-R w Koszalinie oraz OSCh-R w Gdańsku wyniósł po 107,48 zł za próbkę⁷³. Opłata za przeprowadzenie przez Inspekcję czynności kontrolnych wyniosła 63,00 zł⁷⁴, a łącznie z kosztami badań laboratoryjnych 277,96 zł. Na wezwanie WIORiN⁷⁵, przedsiębiorca wniósł terminowo⁷⁶ opłatę w żądanej kwocie 277,96 zł.

2) w 2022 r. wystąpiły dwa przypadki:

- w sprawie OSZ.71251.1.2.2022 koszt badania próbki przez OSCh-R w Koszalinie oraz OSCh-R w Gdańsku wyniósł po 107,48 zł za próbkę⁷⁷. Opłata za przeprowadzenie przez Inspekcję czynności kontrolnych 63,00 zł. Łącznie z kosztami badań laboratoryjnych 277,96 zł. Na wezwanie WIORiN⁷⁸, przedsiębiorca wniósł terminowo opłatę w kwocie 277,96 zł.⁷⁹

- w sprawie OMY.71251.1.2.2022.EK koszt badania próbki przez OSCh-R w Koszalinie⁸⁰ wyniósł 193,72 zł⁸¹. Opłata za przeprowadzenie przez Inspekcję czynności kontrolnych 63,00 zł. Łącznie z kosztami badań laboratoryjnych 256,72 zł. Na wezwanie WIORiN⁸², przedsiębiorca wniósł terminowo⁸³ opłatę 256,72 zł.

(akta kontroli str. 498-501, 533-538, 941-948, 1030-1039)

Przy naliczeniu ww. opłat za przeprowadzenie czynności kontrolnych zastosowano stawki określone w § 1 rozporządzenia MRiRW z dnia 16 stycznia 2008 r. w sprawie określenia wysokości i sposobu uiszczania opłat za przeprowadzenie czynności kontrolnych i przeprowadzenie badań laboratoryjnych nawozów, nawozów oznaczonych znakiem "NAWÓZ WE" oraz środków wspomagających uprawę roślin⁸⁴, a za przeprowadzenie badań laboratoryjnych stawki określone w załączniku do rozporządzenia MRiRW z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie wysokości i sposobu uiszczania opłat za zadania wykonywane przez okręgowe stacje chemiczno-rolnicze⁸⁵.

(akta kontroli str. 1054-1055)

10. W okresie objętym kontrolą do WIORiN wpłynęło łącznie sześć skarg, wszystkie w 2022 r. Żadna z nich nie dotyczyła spraw z zakresu nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin.

(akta kontroli str. 402-408)

⁷³ Przygotowanie próbki - 6,25 zł, oznaczenie pH próbki - 6,25 zł, oznaczenie zasolenia - 7,50 zł, opiniowanie składu jakościowego - 87,48 zł. Łączny koszt badania jednej próbki 107,48 zł. Zbadano dwie.

⁷⁴ Obejmowała: dojazd osób kontrolujących do miejsca przeprowadzenia kontroli środka wspomagającego uprawę roślin w kwocie 20,00 zł, pobranie próbki 23,00 zł, kontrolę oznakowania środka wspomagającego uprawę roślin 3,00 zł oraz kontrolę dokumentów 17,00 zł.

⁷⁵ Wezwanie z 27 grudnia 2021 r. do wniesienia opłaty w kwocie 277,96 zł za przeprowadzenie przez Inspekcję czynności kontrolnych i przeprowadzenie badań laboratoryjnych na rachunek Zachodniopomorskiego Urzędu Skarbowego w Szczecinie oraz przesłania do WIORiN w Koszalinie w ciągu 14 dni od otrzymania wezwania, potwierdzenia uiszczenia opłaty skarbowej.

⁷⁶ Wpłata z 3 stycznia 2022 r.

⁷⁷ Przygotowanie próbki - 6,25 zł, oznaczenie pH próbki - 6,25 zł, oznaczenie zasolenia - 7,50 zł, opiniowanie składu jakościowego - 87,48 zł. Łączny koszt badania jednej próbki 107,48 zł. Zbadano dwie.

⁷⁸ Wezwanie z 19 października 2022 r.

⁷⁹ Wpłata z 26 października 2022 r.

⁸⁰ Przedsiębiorca nie skorzystał z prawa powtórnego przeprowadzenia badań laboratoryjnych wtórnie próbki.

⁸¹ Przygotowanie próbki - 6,25 zł, oznaczenie pH próbki - 6,25 zł, oznaczenie zasolenia - 7,50 zł, opiniowanie składu jakościowego - 87,48 zł. Łączny koszt badania 107,48 zł.

⁸² Wezwanie z 12 października 2022 r.

⁸³ Wpłata z 20 października 2022 r.

⁸⁴ Dz.U. Nr 17, poz. 108, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie opłat za czynności kontrolne.

⁸⁵ Dz.U. Nr 29, poz. 174 ze zm.

11. Zasady współpracy WIORiN z innymi organami kontrolnymi określone zostały w dziale VIII pkt. 9 Procedury kontroli. Zgodnie z tą regulacją w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia wystąpienia nieprawidłowości nienależących do kompetencji Inspekcji, np. naruszenie przepisów dotyczących przechowywania nawozów, wprowadzanie do obrotu nawozów do stosowania w rolnictwie ekologicznym, pomimo braku takich wskazań, zarządzający kontrolę zobowiązany był niezwłocznie informować na piśmie kompetentne organy⁸⁶.

(akta kontroli str. 288-348)

W latach 2020-2023 w WIORiN nie wystąpiły przypadki współpracy z Inspekcją Weterynaryjną, Urzędem Miar ani organami ścigania.

W ramach współpracy z Inspekcją Ochrony Środowiska, na prośbę Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, WIORiN przeprowadził w 2022 r.⁸⁷ kontrolę doraźną u producenta środka poprawiającego właściwości gleby, której celem było sprawdzenie dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń na podstawie badań ich parametrów chemicznych, fizycznych, fizykochemicznych i biologicznych. Pisemną informację o wynikach kontroli przekazano do WIOŚ 2 stycznia 2023 r.

W 2023 r. w wyniku kontroli sprawdzającej⁸⁸ wykonanie decyzji WOU.71251.5.2.2022.KR z 3 listopada 2022 r. Wojewódzka Inspektor przekazała do WIOŚ informację⁸⁹ o składowaniu zakwestionowanego torfu w miejscu gromadzenia odpadów, celem wykorzystania tej informacji przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach kontroli przestrzegania przepisów dotyczących warunków stosowania i przechowywania nawozów, środków wspomagających uprawę roślin oraz produktów nawozowych UE.

(akta kontroli str. 441-448, 1234-1257, 1258, 1292-1293, 1335)

W ramach współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną w 2022 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Drawsku Pomorskim zawiadomił WIORiN o przypadku sprzedaży żywych piskląt oraz przechowywaniu pasz i nawozów azotowych i wieloskładnikowych w bezpośrednim sąsiedztwie posesji osób fizycznych. W powyższej sprawie WIORiN przekazał wniosek o interwencję do WIOŚ do załatwienia w części dotyczącej właściwości tej Inspekcji. Do czasu kontroli NIK, WIOŚ nie nadesłał informacji o działaniach podjętych w sprawie. Pracownicy Oddziału WIORiN w Drawsku Pomorskim przeprowadzili kontrolę interwencyjną w zakresie wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin.

(akta kontroli str. 1234-1255)

W kontrolowanym okresie WIORiN nie nawiązał współpracy z Krajową Administracją Skarbową⁹⁰. Wojewódzka Inspektor wyjaśniła: *nie otrzymywaliśmy zgłoszeń z KAS dotyczących nielegalnego wprowadzania na rynek krajowy nawozów, nie wystąpiły okoliczności, które wymagałyby przeprowadzania wspólnych kontroli w zakresie*

⁸⁶ Inspekcję Ochrony Środowiska do przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów dotyczących warunków stosowania i przechowywania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin, a także prowadzenia spraw zakresu przepisów o odpadach Inspekcję Weterynaryjną do przeprowadzenia kontroli w zakresie spełniania przez nawozy lub środki wspomagające uprawę roślin, które zostały wytworzone z produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego lub produktów pochodnych, lub zawierają w swoim składzie produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego lub produkty pochodne, wymagań określonych w rozporządzeniu nr 1069/2009, w przepisach Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt; IJHARS w zakresie przepisów o rolnictwie ekologicznym; Urząd Miar w zakresie przepisów o towarach paczkowanych.

⁸⁷ Sprawa OSC.71251.1.3.2022.DP, kontrola przeprowadzona 22 listopada i 30 grudnia 2022 r.

⁸⁸ Przeprowadzona 9 lutego 2023 r.

⁸⁹ Pismo WOU.7123.5.12.2023.MZ z 17 lutego 2023 r.

⁹⁰ Dalej: KAS.

importu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. KAS jeden raz zwróciła się do nas z zapytaniem dotyczącym wprowadzania na terytorium RP mocznika.

(akta kontroli str. 449-451)

W zakresie współpracy z organami celnymi Wojewódzka Inspektor wyjaśniła, że: WIORiN w Koszalinie nie współpracował z organami celnymi w zakresie kontroli nawozów wprowadzanych do obrotu, ponieważ nie wystąpiły okoliczności, które wymagałyby podjęcia takiej współpracy.

(akta kontroli str. 449-451)

W związku z przejściem nowych obowiązków od IJHARS, Główny Inspektor w 2020 r. przesłał⁹¹ do wojewódzkich inspektorów materiały otrzymane od IJHARS w formie zbiorczej informacji o wynikach kontroli planowej w 2019 r. w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin, a także program kontroli planowej w 2020 r. w tym zakresie.

(akta kontroli str. 143-188)

12. Ramowy plan działalności WIORiN opisany w punkcie 1 wystąpienia pokontrolnego określał cele i zadania do wykonania, mierniki poziomu wykonania zadań oraz ryzyka ich niewykonania. Zgodnie z obowiązującą w WIORiN procedurą realizacji kontroli wewnętrznej⁹², narzędziem do bieżącego monitorowania pracy komórek organizacyjnych oraz zarządzania ryzykiem były plany działalności komórek organizacyjnych. Analiza wykonania planu dokonywana była po każdym zakończonym kwartale przez kierowników działu. W oparciu o sprawozdania z działów przygotowywane były roczne sprawozdania z wykonania planu jednostki. Do pomiaru stopnia realizacji celu w zakresie nadzoru nad obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin⁹³, realizowanym przez DORiN⁹⁴, stosowano miernik: liczba kontroli/liczba podmiotów podlegających kontroli (zgodnie z przepisami). W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa fitosanitarnego oraz prawidłowego stosowania środków ochrony roślin WIORiN w poszczególnych latach osiągnął planowane wartości tego miernika, tj. w 2020 r. 635/48056 wobec planowanej wartości 549/48056, w 2021 r. 752/29900⁹⁵ wobec planowanej wartości 531/29900 i w 2022 r. 701/29900 wobec planowanej wartości 531/29900.

W kontrolowanym okresie w zakresie realizowanych przez WIORiN zadań dotyczących nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin nie wystąpiły ryzyka zidentyfikowane na etapie planowania.

(akta kontroli str. 85-117)

W latach 2020-2022 WIORiN nie był kontrolowany w zakresie realizacji zadań dotyczących sprawowania nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin.

(akta kontroli str. 1437)

⁹¹ Pismo BORiT.071.15.2020.6 z 18 czerwca 2020 r.

⁹² Zarządzenie nr 9/2018 Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa z dnia 20 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia procedury realizacji kontroli zarządczej w WIORiN w Koszalinie.

⁹³ W ramach realizacji tego celu ujęto również nadzór nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków ochrony roślin.

⁹⁴ DORiT od 18 sierpnia 2021 r.

⁹⁵ Korekta liczby podmiotów podlegających kontroli wprowadzona została po zmianie ilości podmiotów wskazanych w planie wydatków budżetowych (budżet zadaniowy).

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Podczas dziewięciu kontroli środków wspomagających uprawę roślin oraz nawozów, w trakcie których pobrano łącznie 12 próbek, w 11 przypadkach (91,7%) nie zlecono przeprowadzenia badań dopuszczalnego poziomu zanieczyszczeń, o których mowa w § 14 rozporządzenia w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu.

Zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt. 3 lit. b)⁹⁶ ustawy o nawozach i nawożeniu, w ramach sprawowanego nadzoru, organy PIORIN oraz upoważnieni pracownicy PIORIN są uprawnieni m.in. do przeprowadzenia kontroli w zakresie spełniania przez nawozy (...) i środki wspomagające uprawę roślin wymagań jakościowych oraz określonych, na podstawie art. 10 pkt 5 lub art. 11 pkt 5 wymagań, jakie powinny one spełniać w zakresie dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń - dokonywanej na podstawie badań ich parametrów chemicznych, fizycznych, fizykochemicznych i biologicznych, wykonywanych (...) w okręgowych stacjach chemiczno-rolniczych – dla pozostałych nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Zgodnie z Procedurą kontroli zakres kontroli wprowadzania nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin obejmować miał m.in. spełnienie wymagań jakościowych deklarowanych przez wprowadzającego do obrotu oraz spełnienie wymagań w zakresie dopuszczalnych rodzajów zanieczyszczeń, wykonywanych na podstawie badań laboratoryjnych przeprowadzanych przez OSCH-R.

(akta kontroli str. 288-348, 1315-1321)

Kierownik DORIN wyjaśniła, że *przepisy zostały zinterpretowane w ten sposób, że wszystkie parametry zlecane do badań podajemy zgodnie z deklaracją producenta, jeśli w deklaracji nie ma poziomów zanieczyszczeń to nie podajemy ich. Jeśli chodzi o rozporządzenie MRiRW nr 765 z 18 czerwca 2008 r. zinterpretowano je w ten sposób, że dotyczy ono zakresu badań, dopuszczalnych rodzajów zanieczyszczeń i ich poziomów do uzyskania pozwolenia na wprowadzenie do obrotu.*

(akta kontroli str. 1068-1074)

2. Wojewódzka Inspektor wydała decyzję nr WOU.71251.5.1.2022.KR o zakazie wprowadzania do obrotu *nawozu organiczno-mineralnego*, obecnego na stanie magazynowym od 18 maja 2022 r., z naruszeniem zasady szybkości i prostoty postępowania określonej w art. 12 KPA oraz terminów załatwiania spraw określonych w art. 35 § 1 KPA,

Zawiadomienie o wszczęciu postępowania z 27 września 2022 r. zostało doręczone stronie w dniu 30 września 2022 r. Decyzja administracyjna WOU.71251.5.1.2022.KR została wydana 14 listopada 2022 r., tj. po upływie 45 dni od daty wszczęcia postępowania administracyjnego w tej sprawie.

Według art. 35 § 1 KPA organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki, a zgodnie z art. 12 § 2 KPA sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwione niezwłocznie. Fakty i dowody w tej sprawie znane były organowi w dniu wszczęcia postępowania, a w jego toku nie było potrzeby prowadzenia postępowania wyjaśniającego.

(akta kontroli str. 1027-1044, 1056)

Kierownik DORIN wyjaśniła, że w powyższej sprawie organ oczekiwał na wniesienie przez stronę postępowania opłaty w kwocie 256,72 zł za przeprowadzenie przez WIORIN czynności kontrolnych i zlecenie badań laboratoryjnych. Wezwanie w sprawie wniesienia tej opłaty zostało wysłane 12 października 2022 r. i odebrane

⁹⁶ W brzmieniu przed zmianą wprowadzoną 3 grudnia 2022 r. przez art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 29 września 2022 r. o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu (Dz.U. poz. 2364).

17 października 2022 r. Potwierdzenie dokonania wpłaty bankowej z 20 października 2022 r. przesłane zostało do WIORiN pocztą elektroniczną dopiero 14 listopada 2022 r. W tym samym dniu wydano decyzję o zakazie wprowadzania do obrotu przedmiotowego nawozu.

(akta kontroli str. 1311-1314)

Przyczyna podana w wyjaśnieniu nie uzasadnia zwłoki przy wydaniu decyzji. Wydanie decyzji w sprawie zakazu wprowadzania do obrotu nawozu nie było uzależnione od wniesienia opłaty za przeprowadzenie przez WIORiN czynności kontrolnych i zlecenia badań laboratoryjnych. Wysokość i sposób uiszczania tych opłat uregulowane są odrębnie przepisami rozporządzenia w sprawie opłat za czynności kontrolne. Do powyższych opłat stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa⁹⁷.

3. Nie sprawdzono niezwłocznie wykonania wydanych decyzji o zakazie wprowadzania do obrotu środków wspomagających uprawę roślin oraz nawozu organiczno-mineralnego, które podlegały natychmiastowemu wykonaniu.

W 2022 r. Wojewódzka Inspektor wydała trzy decyzje na podstawie art. 31 ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu, tj.: WOU.71251.5.1.2021.KR z 4 stycznia 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin, obecnego na stanie magazynowym⁹⁸ od 15 czerwca 2021 r.; WOU.71251.5.2.2022.KR z 3 listopada 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin, obecnego na stanie magazynowym⁹⁹ od 19 kwietnia 2022 r. oraz WOU.71251.5.1.2022.KR z 14 listopada 2022 r. o zakazie wprowadzania do obrotu nawozu organiczno-mineralnego, obecnego na stanie magazynowym¹⁰⁰ od 18 maja 2022 r. W myśl art. 31 ust. 2 tej ustawy powyższe decyzje podlegały natychmiastowemu wykonaniu.

(akta kontroli str. 539-543, 949-953, 1040-1044)

Kontrole w celu sprawdzenia wykonania powyższych decyzji przeprowadzono w trakcie kontroli NIK odpowiednio: 13 lutego 2023 r., 9 lutego 2023 r. oraz 9 lutego 2023 r., tj. po 405, 98 i 87 dniach od daty wydania decyzji administracyjnych w tych sprawach. W sprawie przyczyn niepodjęcia niezwłocznych działań w celu ustalenia czy respektowany był zakaz wprowadzania do obrotu wskazanych produktów Kierownik DORIN wyjaśniła: *w przedmiotowych sprawach już w trakcie zabezpieczania towaru posiadaliśmy informacje, że kwestionowane partie produktów są kompletne i nie zostały wprowadzone do obrotu. Stosowane dotychczas rozwiązanie polegało na przeprowadzeniu w kolejnym roku ponownej kontroli przedsiębiorcy, u którego stwierdzono niezgodność składu wprowadzanego produktu do obrotu i jednocześnie w tym samym czasie sprawdzenie wykonania decyzji. Przepisy ustawy o nawozach i nawożeniu nie obligują WIORiN do bezzwłocznego działania w sprawie weryfikacji wykonania wydanych decyzji. Procedura kontrolna wprowadzona w 2020 r. przez GIORiN nie przewiduje również specjalnego trybu postępowania w celu weryfikacji wykonania decyzji.*

(akta kontroli str. 1311-1314, 1325-1334, 1337-1347, 1350-1357)

Zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o nawozach i nawożeniu, decyzje wydane na podstawie art. 31 ust. 1 ustawy, podlegają natychmiastowemu wykonaniu. Biorąc pod uwagę, że według art. 30 ww. ustawy PIORiN sprawuje nadzór nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem "NAWÓZ WE" i środków wspomagających uprawę roślin, WIORiN w ramach prowadzonego nadzoru

⁹⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, ze zm.

⁹⁸ 2160 szt. opakowań 5 kg/20 l.

⁹⁹ 897 szt. opakowań po 80 l.

¹⁰⁰ 133 szt. opakowań po 1 kg.

winien niezwłocznie ustalić, czy obowiązki nałożone w decyzjach zostały faktycznie wykonane, a w przypadku ich niewykonania przystąpić do egzekucji administracyjnej w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹⁰¹.

4. Podczas kontroli producenta wapna nawozowego (sprawa OPY.71251.1.1.2021.MW) błędnie zakwalifikowano wapno nawozowe jako nawóz oznaczony znakiem „NAWÓZ WE” i w konsekwencji nie zostały przeprowadzone badania jakościowe zawartości magnezu, przewidziane dla tego typu nawozu. Kontrolowane wapno nawozowe nie zostało przyporządkowane przez kontrolerów do żadnego z typów węglanowego wapna nawozowego wymienionego w tabeli nr 2 załącznika nr 6 do rozporządzenia w sprawie typów wapna nawozowego. W protokole kontroli z 3 listopada 2021 r. błędnie zakwalifikowano wapno nawozowe jako typ G1.5b kreda rozdrobniona, granulaty kredowe wapno granulowane „ŚRODEK WAPNUJĄCY”, tj. nawóz oznaczony znakiem „NAWÓZ WE”. Dla tak zidentyfikowanego nawozu badanie zawartości magnezu nie było wymagane. Tymczasem dla wapna nawozowego w rozporządzeniu podano, że minimalna zawartość CaO + MgO powinna wynosić od 40% do 60%, w tym MgO co najmniej 8% (zależnie od typu). Deklarowany skład nawozu: CaO min. 45%, MgO min. 2%. Według art. 30 ust. 2 pkt. 3 lit. d) ustawy o nawozach i nawożeniu¹⁰² w ramach sprawowanego nadzoru do kompetencji pracowników PIORIN należy m.in. przeprowadzenie kontroli w zakresie zgodności wapna nawozowego, do którego zalicza się wapno nawozowe zawierające magnez, z typami tego wapna i szczegółowymi wymaganiami jakościowymi określonymi dla tych typów w przepisach wydanych na podstawie art. 12 pkt 5. Zgodnie z pkt 1.3 Działu VIII Procedury kontroli, podczas kontroli środków wapnujących należało m.in. określić typ wapna nawozowego, do którego zalicza się wapno zawierające magnez, z ich typami określonymi w przepisach.

(akta kontroli str. 288-348, 575-598)

Kierownik DORIN wyjaśniła: *ze względu na brak doświadczenia w postępowaniu z wapnem nawozowym w 2021 r. kontrolerzy nie rozróżnili w tym przypadku wapna nawozowego, o którym mowa w cyt. wyżej rozporządzeniu. W ramach nadzoru nie zauważyłam rozbieżności w kwalifikacji typu nawozu. Zlecone badanie CaO wykonane zostało zgodnie z PN-90/C-87006/11 oraz PN-93/C-87007/06, zalecaną w załączniku nr 7 do powyższego rozporządzenia, jako metody do oznaczania wapnia i tlenu wapniowego. Nie zlecono badania poziomu magnezu, gdyż przy kwalifikacji typu nawozu jako G1.5b automatycznie wskazano zakres wymaganych badań określony w rozporządzeniu (WE) 2003/2003. Dla typu wapna nawozowego G1.5b wymagane było badanie zawartości wapnia całkowitego, natomiast badanie zawartości magnezu było nieobowiązkowe.*

(akta kontroli str. 1305-1307)

¹⁰¹ Dz.U. z 2022 r., poz. 479 ze zm.

¹⁰² W brzmieniu przed zmianą wprowadzoną 3 grudnia 2022 r. przez art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 29 września 2022 r. o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu (Dz.U. poz. 2364).

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zlecenie badań poziomu dopuszczalnych rodzajów zanieczyszczeń w pobranych próbkach w ramach prowadzonych kontroli wprowadzania do obrotu nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin.
2. Wydawanie decyzji administracyjnych zakazujących wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin bez nieuzasadnionej zwłoki.
3. Niezwłoczne podejmowanie działań w celu sprawdzenia wykonania decyzji o zakazie wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, podlegających rygorowi natychmiastowej wykonalności.
4. Podjęcie działań zapewniających prawidłową identyfikację wapna nawozowego podczas kontroli wprowadzania do obrotu takich nawozów i przeprowadzenie badań spełnienia wymagań jakościowych adekwatnych dla takiego nawozu.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 28 marca 2023 r.

Kontroler
Krzysztof Szczepaniak
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

z up.

.....
podpis

.....
podpis